

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Мургустової Зареми Овейсівни «Конституційне право особи на охорону здоров'я, медичну допомогу та медичне страхування» на здобуття наукового ступеня доктора філософії в галузі знань 08 Право за спеціальністю 081 Право

16 січня 2025 року

1. Виконання освітньо-наукової програми

Здобувачка ступеня доктора філософії, аспірантка 3 року заочної форми навчання (надалі – Аспірантка/Здобувачка) Мургустова Зарема Овейсівна у повному обсязі виконала індивідуальний навчальний план відповідно до освітньо-наукової програми аспірантури ДВНЗ «Ужгородський національний університет», що повністю відповідає вимогам Національної рамки кваліфікацій та вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеню доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23.03.2016 № 261 (зі змінами).

Мургустова Зарема Овейсівна у процесі проходження освітньо-наукової програми набула глибоких фундаментальних знань за спеціальністю, в повній мірі опанувала визначений програмою обсяг загальнонаукових навичок та компетентностей, необхідних для проведення цілісного та аргументованого наукового дослідження.

Аспірантка повністю оволоділа комплексом ключових дослідницьких умінь і навичок, зокрема щодо планування та розробки дизайну дослідження, організації його етапів відповідно до визначених цілей і завдань, а також ефективного застосування методологічного інструментарію. Вона впевнено використовує сучасні методи й технології, включаючи комп'ютерно-інформаційні засоби, для збору, структурування, аналізу та синтезу даних, перевірки їх достовірності, систематизації та класифікації отриманих результатів. Крім того, Заремою Овейсівною засвоєно необхідні мовні компетентності, що дозволяють їй ґрунтовно аналізувати іноземні наукові

джерела, здійснювати якісно-кількісний аналіз отриманої інформації та формалізувати її у відповідності до вимог наукової діяльності.

2. Виконання індивідуального плану наукової роботи (наукова складова освітньо-наукової програми)

Індивідуальний план наукової роботи Аспірантки Мургустової Зареми Овейсівни затверджений рішенням вченої ради юридичного факультету Державного вищого навчального закладу «Ужгородський національний університет» (протокол № 9 від 03.04.2024 року).

Науковий керівник – доктор філософії, асистент кафедри конституційного права та порівняльного правознавства юридичного факультету ДВНЗ «Ужгородський національний університет» Продан Вікторія Іванівна.

Термін виконання роботи: 2021-2024 роки.

Аспірантка Мургустова Зарема Овейсівна послідовно виконала усі розділи затвердженого індивідуального плану наукової роботи у чітко встановлені терміни, що було підтверджено результатами обговорення відповідних проміжних, піврічних та річних звітів на засіданнях кафедри та Вченої ради юридичного факультету ДВНЗ «Ужгородський національний університет».

Дослідження проведені Аспіранткою у чітко визначені терміни згідно затвердженого плану та графіку, в повному обсязі і у відповідності до основних стандартів та норм із застосуванням сучасних комп'ютерно-інформаційних підходів для статистичного аналізу даних.

3. Актуальність теми дослідження

Життя і здоров'я людини є найвищими цінностями, забезпечення яких становить одну з основних функцій держави. Право на здоров'я належить до фундаментальних соціальних прав і має особливість безперервності, оскільки супроводжує людину протягом усього її життя. Його реалізація значною мірою визначає можливість здійснення інших прав і свобод, а нехтування ним може мати незворотні наслідки як на індивідуальному, так і на суспільному рівні.

Конституційне право на охорону здоров'я охоплює широкий спектр правовідносин, що включають взаємні права та обов'язки громадянина, держави, медичних установ і працівників, страхових компаній та інших суб'єктів,

залучених до системи охорони здоров'я. Ця сфера регулюється комплексом нормативно-правових актів, які визначають правові механізми гарантування доступу до медичної допомоги, особливості функціонування системи охорони здоров'я, умови надання медичних послуг, права пацієнтів та лікарів.

З огляду на динамічні зміни в системі охорони здоров'я, розвиток новітніх технологій, міжнародні зобов'язання України та сучасні виклики (зокрема пандемічні загрози, цифровізацію медицини, реформування медичного страхування), постає необхідність поглибленого правового дослідження конституційного права на охорону здоров'я, медичну допомогу та медичне страхування. Зазначене дозволяє не лише систематизувати наявні підходи до регулювання цієї сфери, а й напрацювати ефективні механізми його реалізації та вдосконалення відповідного законодавства.

Таким чином, тема дослідження має важливе теоретичне та практичне значення, сприяє розвитку науки конституційного права та може бути використана для вдосконалення правового забезпечення охорони здоров'я в Україні.

4. Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами

Дисертація відповідає плану науково-дослідної роботи кафедри конституційного права та порівняльного правознавства ДВНЗ «Ужгородський національний університет» «Конституційно-правове будівництво в умовах надзвичайних правових режимів: пошуки оптимальних моделей», номер державної реєстрації 01231U104048 (дисертантка була виконавицею окремих фрагментів програми).

5. Формулювання наукового завдання (проблеми), нове розв'язання якого отримано в дисертації: виявити ознаки конституційного права на охорону здоров'я, медичну допомогу та медичне страхування, структурні елементи, які складають його зміст та сформулювати авторське визначення поняття об'єктивного права кожного на охорону здоров'я, медичну допомогу та медичне страхування та суб'єктивного права, конституційного права на охорону здоров'я, медичну допомогу та медичне страхування; охарактеризувати міжнародні стандарти в сфері охорони здоров'я;

охарактеризувати систему конституційних гарантій цього права та основних правових засобів, що використовуються для забезпечення реалізації зазначених гарантій; розкрити зміст, особливості та стадії механізму реалізації права на охорону здоров'я, медичну допомогу та медичне страхування; охарактеризувати нормативну основу механізму реалізації права на охорону здоров'я, медичну допомогу та медичне страхування; визначити особливості інституційної основи механізму реалізації права на охорону здоров'я, медичну допомогу та медичне страхування; обґрунтувати пропозиції щодо внесення змін та доповнень до законодавчих та інших нормативно-правових актів, що регламентують охорону здоров'я та надання медичної допомоги.

6. Наукові положення, розроблені особисто дисертанткою та їх новизна в межах дисертації визначається тим, що в ній:

Вперше:

- сформульовано авторське визначення об'єктивного права кожного на охорону здоров'я, медичну допомогу та медичне страхування – це офіційно виражені та визнані у суспільстві правила поведінки учасників конституційно-правових відносин у сфері охорони здоров'я, що охороняються державою, відповідно до яких поведінка учасників цих відносин оцінюється або як правомірна, або як неправомірна; та суб'єктивного права – це юридично забезпечена можливість будь-якої фізичної особи отримувати послуги у сфері охорони здоров'я, мати доступ до медичних робіт та медичного страхування, брати участь в розробці та реалізації політики у сфері охорони здоров'я, вимагати забезпечення своїх прав і свобод в сфері охорони здоров'я;

- надано авторське визначення конституційного права на охорону здоров'я, медичну допомогу та медичне страхування як ціннісно значущих та формально закріплених можливостей кожної особи щодо зміцнення та збереження здоров'я, його відновлення, які гарантовані правовими, фінансовими, організаційними ресурсами держави та суспільства; сформульовано авторське визначення об'єктивного права кожного на охорону здоров'я, медичну допомогу та медичне страхування та як суб'єктивного права;

- виявлено ознаки конституційного права на охорону здоров'я, медичну допомогу та медичне страхування на сучасному етапі розвитку суспільних відносин у сфері охорони здоров'я, структурні елементи, які складають його зміст;

- виділено європейські стандарти щодо: вакцинації; політики держав щодо вакцинації у випадку зниження колективного імунітету; права на невтручання у приватне життя під час проведення освідування; доступу до експериментального лікування чи до лікарського засобу; доступу до особистих медичних записів; передбачуваної нездатності забезпечення відповідної медичної допомоги; забезпечення конфіденційності особистої інформації стосовно здоров'я; висилання хворих людей; заборони піддавати людину впливу шкідливих факторів навколишнього середовища; примусового медичного втручання або лікування, а також виділено стандарти Ради Європи, ЄС та ВООЗ щодо трансплантації;

- сформульоване авторське визначення механізму реалізації права на охорону здоров'я, медичну допомогу та медичне страхування як системи взаємопов'язаних складових, за допомогою яких створюються умови для правомірного здійснення особою вказаного права, встановлюються форми, підстави, умови та процедури його здійснення та регулюється діяльність спеціально уповноважених органів з реалізації цього права;

- виявлено правові позиції Європейського суду з прав людини щодо втручання держави в право військовослужбовця на охорону здоров'я, медичну допомогу та медичне страхування, а також у право військовослужбовця на повагу до приватного життя; надання згоди військовослужбовцем на медичне втручання.

Удосконалено:

- визначення гарантій реалізації права на охорону здоров'я, медичну допомогу та медичне страхування як системи взаємопов'язаних об'єктивних і суб'єктивних загально-соціальних умов та факторів (обставин, коштів, заходів тощо), за допомогою яких підвищується кількість і якість реальної наданої населенню медичної допомоги і визначається характер і ступінь його

доступності, обумовлених особливостями ресурсів і можливостями конкретної країни (кадрами, фінансуванням, технічними та транспортними засобами, свободою вибору, громадською просвітою, якістю та розподілом технічних ресурсів), і правових засобів, які надають особі реальну можливість вільно та безперешкодно реалізувати свої законні права та забезпечують захист, охорону та відновлення зазначеного права у разі їх порушення;

- уявлення про загальні та юридичні (спеціальні) гарантії реалізації права на охорону здоров'я, медичну допомогу та медичне страхування; аргументовано, що вони тісно пов'язані між собою, адже, з одного боку, стан умов життя у суспільстві, рівень його економічного та культурного розвитку суттєво впливають на правове регулювання (методи, засоби тощо), тому загальні гарантії обумовлюють спеціальні, а спеціальні гарантії втілюють загальні гарантії у правову форму, роблячи їх офіційними зобов'язаннями держави. Отже, спеціальні гарантії за відсутності загальних позбавляються змісту і є лише деклараціями, які не мають необхідної практичної цінності. У той же час загальні гарантії без наявності спеціальних, не одержують належного правового механізму їх забезпечення та реалізації;

- ознаки механізму реалізації права на охорону здоров'я, медичну допомогу та медичне страхування, до яких слід віднести: а) право на охорону здоров'я, медичну допомогу та медичне страхування здійснюється органами, що надають медичну допомогу чи сприяють наданню медичної допомоги (підрозділи забезпечення); б) це право має обмежену сферу застосування, адже використовується виключно під час реалізації вищевказаного права; в) одним із суб'єктів правовідносин завжди виступає особа, яка отримує медичну допомогу, а іншим – заклади охорони здоров'я населення, які безпосередньо забезпечують охорону здоров'я, (підприємства, установи, організації різних форм власності, у тому числі й ті, що створені приватними особами, за умови наявності в них необхідної матеріально-технічної бази та кваліфікованих фахівців); г) реалізація досліджуваного права відбувається у трьох формах – дотримання, виконання та застосування норм права; д) реалізація вищевказаного права здійснюється за певною процедурою, яка закріплена національним законодавством;

- наукові підходи щодо виокремлення стадій механізму реалізації права на охорону здоров'я та медичну допомогу: 1) нормативне закріплення досліджуваного права (встановлення умов, форм і процедур його реалізації та визначення відповідних уповноважених органів); 2) фактична реалізація права згідно процедур, передбаченим чинним законодавством, тобто виникнення конкретного юридичного зв'язку між носієм досліджуваного права та іншими учасниками правовідносин, які наділені відповідними обов'язками; саме на цьому етапі держава зобов'язана гарантувати людині створення необхідних умов для його реалізації; 3) отримання результатів реалізації досліджуваного права, зміст якої полягає в реальному медичному обслуговуванні, наданні медичної допомоги та медичних послуг, формуванні умінь, навичок, особистісних властивостей, інших компетентностей;

- поняття «інституційної основи механізму реалізації права на охорону здоров'я, медичну допомогу та медичне страхування», під яким слід розуміти злагоджену систему уповноважених суб'єктів та їх діяльність, метою яких є ефективне забезпечення реалізації на практиці можливостей особи, встановлених правовими нормами, особисто або через створені організації чи інших уповноважених суб'єктів здійснювати реалізацію цього конституційного права; формування безпечного для життя і здоров'я довкілля та санітарно-епідеміологічне благополуччя й задоволення їх власних потреб та інтересів у цій сфері;

- підходи до розуміння принципу поваги до конфіденційності відомостей про стан здоров'я військовослужбовця: цей принцип є основоположним; держава має: 1) поважати медичну таємницю пацієнта-військовослужбовця; 2) підтримувати довіру пацієнта-військовослужбовця до медичної професії та медичних послуг загалом; в державі має бути створено ефективний нормативно-правовий та організаційно-правовий механізм захисту особи-військовослужбовця, який потребує медичної допомоги, і мета його створення полягає, серед іншого, в тому, щоб пацієнти-військовослужбовці не уникали розкриття інформації особистого та інтимного характеру, а також не уникали і

самого звернення за медичною допомогою через страх, що буде розголошено інформацію про їх інфекційні хвороби.

Набули подальшого розвитку:

- пропозиції щодо закріплення принципу соціальної згуртованості в національному законодавстві;

- наукові погляди щодо гарантій реалізації права на охорону здоров'я, медичну допомогу та медичне страхування, які забезпечується двома групами гарантій - загальними та юридичними (спеціальними), які в свою чергу складаються з певної системи елементів: до групи загальних гарантій входять політичні, економічні, соціальні, культурні та інформаційні; юридичні (спеціальні) гарантії представлені нормативними, інституціональними (організаційними) та міжнародно-правовими;

- наукові уявлення щодо права на отримання інформації та права на освіту як важливих гарантій в системі загальних гарантій реалізації права на охорону здоров'я, медичну допомогу та медичне страхування, оскільки вказане право реалізується за допомогою освіти та інформування людей про здоровий спосіб життя, методи профілактики захворювань, перелік безкоштовних медичних послуг. З метою створення умов для усвідомленого вибору особою медичних послуг пропонується забезпечити розповсюдження інформації про результати діяльності медичних організацій, включаючи узагальнення оцінок пацієнтами якості медичної допомоги;

- наукові підходи щодо рапорту військовослужбовця: рапорт не є тотожним письмовому підтвердженню того, що особа була поінформована про позитивні результати її тестування на ВІЛ та отримала рекомендації стосовно подальшого лікування; якщо є лише рапорт особи, яка несе військову службу, з інформацією, що особа буде виконувати всі рекомендації щодо лікування, але немає іншого документу, який підтверджує, що ця особа поінформована про позитивні результати її тестування на ВІЛ та отримала рекомендації стосовно подальшого лікування – такі дії держави кваліфікуються як такі, що становлять втручання держави у право військовослужбовця на повагу до його приватного життя і таке втручання кваліфікується як таке, що не здійснено «згідно із законом»;

- наукові уявлення щодо надання закладом охорони здоров'я відомостей про стан здоров'я пацієнта його родичам чи близьким у будь-якій формі - чи у формі «інформування», чи у формі «підтвердження»: такі підтвердження у будь-якій формі не мають законних підстав, кваліфікуються як не здійснено «згідно із законом» і є порушенням норм Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод;

- пропозиції щодо підвищення ефективності реалізації права на охорону здоров'я, медичну допомогу та медичне страхування та системи існуючих гарантій його здійснення та запропоновано: 1) розширити перелік юридичних (спеціальних) нормативних гарантій шляхом встановлення гарантій якості медичної допомоги та безпеки медичної діяльності, зокрема, через створення інформаційної системи обліку медичної діяльності та медичних послуг; системи оцінки здійснюваної медичної діяльності та системи контролю якості та безпеки медичної допомоги, що надається; 2) доповнити систему гарантій гарантіями, спрямованими на підвищення доступності кваліфікованої медичної допомоги для всіх громадян, у тому числі через запровадження механізму медичного страхування, скорочення термінів очікування громадянами безкоштовної медичної допомоги, що надається у плановому порядку; використання механізму участі медичних організацій усіх форм власності у реалізації програм державних гарантій надання громадянам безоплатної медичної допомоги у порядку розміщення державного або муніципального замовлення; запровадити індивідуальний (персоніфікований) облік надходжень та витрат коштів у системі обов'язкового медичного страхування, які мають цільове призначення – охорону здоров'я конкретного громадянина; 3) ширше використовувати стимулюючі гарантії, які розвивають ініціативу суб'єктів правових відносин та посилюють мотивацію до зміцнення та збереження здоров'я, а також стимулюючі правові засоби, спрямовані на підвищення взаємної відповідальності особи, роботодавців, громадських та державних інститутів з питань охорони здоров'я (механізми стимулювання ефективності реалізації програм державних гарантій органами державної влади; страхові та податкові стимули для роботодавців щодо діяльності, спрямованої на покращення здоров'я своїх працівників; спонукання

громадян до зміцнення та збереження свого здоров'я та підвищення їх власної відповідальності в цьому контексті); законодавчо закріпити систему заходів, спрямованих на збільшення коштів, що інвестуються населенням, роботодавцями у покращення стану здоров'я за допомогою використання гнучкої системи фінансових, страхових стимулів та механізму добровільного медичного страхування;

- пропозиції щодо необхідності удосконалення чинного вітчизняного законодавства за такими напрямками: 1) враховуючи високу ефективність інституту омбудсмена в реалізації права на охорону здоров'я, медичну допомогу та медичне страхування, тим не менш варто зауважити, що одним із недоліків вбачаємо неврегульованість чинним законодавством проблеми відповідальності організацій та посадових осіб за невиконання його вимог, що має знайти відображення у чинному законодавстві шляхом визначення виду та підстав відповідальності, види покарань чи стягнень та процедури притягнення до відповідальності; 2) для подальшого розвитку інституційної основи механізму реалізації права, вказаного вище, і з врахуванням сучасного стану, в якому перебуває Україна, вважаємо доцільним створити новий інститут в Україні – інститут омбудсмена з прав військовослужбовців, інвалідів та постраждалих внаслідок війни; 3) для вдосконалення нормативно-правового механізму доступу пацієнтів до лікарських засобів зі співчуття – закріпити в законодавстві України термін, протягом якого МОЗ України має прийняти рішення про проведення програми розширеного доступу пацієнтів до незареєстрованих ліків і цей термін має бути якомога коротший; внести зміни до ст. 8 Закону України «Про лікарські засоби», виклавши її в такій редакції: «Рішення про затвердження програм розширеного доступу приймається центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері охорони здоров'я, у розумний строк, але не більше 5 календарних днів з дня подання відповідної заяви та є дозволом для ввезення незареєстрованих лікарських засобів на митну територію України»; внести зміни до Закону України «Про лікарські засоби», закріпивши в ньому визначення поняття «особливі потреби пацієнта»; 4) усунути протиріччя між нормами Закону України «Про протидію поширенню хвороб,

зумовлених вірусом імунодефіциту людини (ВІЛ), та правовий і соціальний захист людей, які живуть з ВІЛ» та Наказом Міністерства оборони України «Про затвердження Положення про військово-лікарську експертизу в Збройних Силах України» від 14 серпня 2008 р. № 402 щодо передачі результатів медичного огляду військовослужбовця до військової частини шляхом закріплення в Наказі норми права, відповідно до якої така передача забороняється; 5) вирішити проблему суперечності ст. 49 Конституції України та залучення в сферу охорони здоров'я коштів фізичних осіб, в тому числі і громадян України, за рахунок обов'язкового соціального медичного страхування як особливого виду бюджетних (консолідованих) коштів; 6) внести зміни до Положення про індивідуальну програму реабілітації особи з інвалідністю, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 травня 2007 № 757: замість конструкції «фахівці МСЕК або ЛКК» вжити «члени МСЕК або ЛКК»; закріпити в положенні норму права, відповідно до якої «голова МСЕК чи ЛКК роз'яснює особі з інвалідністю чи законному представнику дитини з інвалідністю мету індивідуальної програми, її завдання, очікувані результати та порядок виконання, інформує про рекомендаційний характер Програми».

7. Обґрунтованість і достовірність наукових положень, висновків і рекомендацій, які захищаються

Наукові положення, висновки та практичні рекомендації, викладені в дисертації Мургустанової Зареми Овейсівни, є достовірними та обґрунтованими, що забезпечується достатньою кількістю опублікованих праць та високим науково-методичним рівнем досліджень з використанням комплексу методів наукового пізнання, а саме: загально-теоретичних методів (аналізу та синтезу, абстрагування та узагальнення тощо) та спеціально наукових методів пізнання (порівняльно-правового, діалектичного, логічного, логіко-історичного, історико-гносеологічного, системного, статистичного, методу аналітичного тлумачення правових норм, конкретно-соціологічного тощо).

8. Наукове та практичне значення дисертаційної роботи

Теоретичне значення одержаних результатів розкривається через вирішення комплексного завдання конституційно-правового забезпечення права

особи на охорону здоров'я, медичну допомогу та медичне страхування. Дослідження сприяє розробці науково обґрунтованих рекомендацій щодо вдосконалення нормативно-правового регулювання досліджуваної сфери з урахуванням сучасних соціальних, економічних, медико-технологічних та міжнародно-правових викликів.

Практичне значення отриманих результатів полягає в тому, що теоретичні положення та практичні рекомендації, що містяться у дисертаційному дослідженні, можуть бути використані у правотворчій діяльності при вдосконаленні законодавства, що регламентує охорону здоров'я громадян та надання медичної допомоги та роблять внесок у розвиток окремих інститутів права, а саме, конституційного та адміністративного, та можуть бути використані у подальших науково-практичних дослідженнях з проблем реалізації права громадян на охорону здоров'я та медичну допомогу, а також у навчальному процесі, зокрема викладені у дисертації пропозиції та висновки можуть бути використані:

- у *законотворчій діяльності* – для удосконалення законодавчих положень у вигляді внесення змін до Конституції України, Законів України «*Основи законодавства України про охорону здоров'я*», «*Про державні фінансові гарантії медичного обслуговування*», «*Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини*», «*Про лікарські засоби*»;

- у *науково-дослідній сфері* – основні положення та висновки дисертації можуть стати фундаментом для наукових розробок у сфері конституційно-правового регулювання прав і свобод людини і громадянина, зокрема, права на охорону здоров'я, медичну допомогу та медичне страхування;

- у *правозастосовній діяльності* – в процесі розгляду та вирішення судовими органами спорів з питань реалізації та захисту особами права на охорону здоров'я, медичну допомогу та медичне страхування;

- у *навчальному процесі* – положення та висновки дисертації можуть бути використані при написанні монографій, посібників, підручників, підготовці навчальних програм, навчально-методичних комплексів з дисциплін «*Конституційне право України*», «*Адміністративне право*», «*Медичне право*» та

при підготовці навчальних посібників, лекцій, статей, інших навчально-методичних матеріалів із зазначених дисциплін, у просвітницькій літературі та діяльності юридичних клінік.

9. Оцінка мови та стилю

Дисертація написана з правильним вживанням юридичної та спеціальної термінології. Стил ь викладення в дисертації матеріалів дослідження, наукових положень, висновків і рекомендацій забезпечують легкість і доступність їх сприйняття.

10. Відповідність діючим вимогам щодо оформлення дисертації

Дисертація Мургуствої З.О. «Конституційне право особи на охорону здоров'я, медичну допомогу та медичне страхування» є завершеним і самостійним науковим дослідженням, результати якого мають вагомe теоретичне та практичне значення для подальших досліджень особливостей нормативно-правового регулювання права особи на охорону здоров'я, медичну допомогу та медичне страхування в Україні та зарубіжних країнах.

Дисертація складається зі вступу, 2 розділів, що містять 6 підрозділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг роботи становить 280 сторінок, з яких основний текст складає 218 сторінок. Список використаних джерел налічує 333 найменування.

11. Відповідність змісту дисертації спеціальності, з якої вона подається до захисту

Дисертація повністю відповідає паспорту спеціальності 08 галузі знань «Право» за спеціальністю 081 «Право».

12. Зауваження та рекомендації

В ході написання дисертаційної роботи Аспіранткою було враховано абсолютно усі зауваження та рекомендації надані науково-педагогічними працівниками кафедри конституційного права та порівняльного правознавства ДВНЗ «Ужгородський національний університет» в процесі попередніх обговорень роботи під час проміжних, піврічних та річних звітів Аспірантки на засіданнях кафедри. Відмічені зауваження та побажання носять суто рекомендаційно-консультативний характер і в жодній мірі не впливають на

загальну позитивну оцінку дисертаційної роботи, а також не зменшують рівнів її наукової новизни та практичної значимості, і відтак не є перешкодою для її подання в разову спеціалізовану вчену раду для офіційного захисту.

13. Відповідність дисертації вимогам, передбаченим Наказом Міністерства освіти і Науки України «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» № 40 від 12.01.2017 р. (зі змінами та доповненнями)

Дисертаційна робота Мургуствої Зареми Овейсівни на тему: «Конституційне право особи на охорону здоров'я, медичну допомогу та медичне страхування» повністю відповідає вимогам Наказу Міністерства освіти і Науки України «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» № 40 від 12.01.2017 р. (зі змінами та доповненнями).

14. Кількість наукових публікацій, повнота опублікування результатів дисертації та особистий внесок здобувачки до всіх наукових публікацій, опублікованих співавторами та зарахованих за темою дисертації.

Основні наукові результати дисертаційної роботи висвітлені у публікаціях та розкривають її основний зміст. Основні положення дисертації, які є особистим доробком авторки, викладено у 8 наукових працях, з яких: 4 статті – у наукових фахових виданнях України та 4 праці апробаційного характеру.

Наукові праці, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації:

1. Мургустова З.О. Гарантії реалізації права на охорону здоров'я та медичну допомогу. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2024. № 4. С. 71-76.
2. Мургустова З.О. Механізм реалізації права на охорону здоров'я, медичну допомогу та медичне страхування. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Право*. 2024. Вип. 84. Ч.1. С. 343-348.
3. Murhustova Z.O. The principle of respect for the confidentiality of information about the state of health of a serviceman. *Актуальні питання у сучасній науці*. 2024. № 9 (27). С.613-620.
4. Murhustova Z.O. State interference in a military serviceman's right to respect for private life and the right to health care, medical assistance: legal positions

of the European court of human rights. *Наукові інновації та передові технології*. 2024. № 9 (37). С.247-254.

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

5. Мургустова З.О. Поняття та елементи механізму реалізації права дитини на охорону здоров'я, медичну допомогу та медичне страхування. *Забезпечення прав дітей в умовах широкомасштабної збройної агресії: сучасні виклики та подолання наслідків в Україні* : матеріали Науково-практ. круглого столу до Міжнар. дня зах. дітей, 30 трав. 2024 р. Київ: Київський національний університет імені Тараса Шевченка, 2024. С. 35–37.

6. Murgustova Z. Human dignity as a constitutional value and guarantees of the right to health care, medical assistance and medical insurance. *Цінність Конституції України в сучасних умовах*: матеріали Міжнар. наук. конф. з нагоди Дня Конституції України, 20 чер. 2024 р. Київ: Київський національний університет імені Тараса Шевченка, 2024. С. 16-18.

7. Мургустова З.О. Інформована згода військовослужбовця на тестування на ВІЛ-інфекцію, гепатити В і С: правові позиції Європейського суду з прав людини. *Європейські стандарти демократії та прав людини: виклики війни і потреби євроінтеграції*: зб. матеріалів Всеукр. наук.-практ. конф. з нагоди дня Конституції України, 20 чер. 2024 р. Львів; Харків; Чернівці: ЛНУ імені Івана Франка, 2024. С.151-152.

8. Murgustova Z. The right to compassionate care. *Конституція і парламент України в умовах воєнного стану*: матеріали V Конгресу парламентаристів до Дня Конституції України, 26 черв. 2024 р. Київ: Навчально-науковий інститут публічного управління та державної служби Київського національного університету імені Тараса Шевченка, 2024. С. 96-97.

15. Результати перевірки роботи на академічний плагіат

Перевірка дисертаційної роботи проводилася сертифікованою програмою StrikePlagiarism. У ході перевірки дисертації запозичень матеріалу без посилання на відповідне джерело не виявлено. Виявлені за допомогою програми StrikePlagiarism текстові співпадіння (цитування) мають посилання на відповідні

першоджерела, внесені до списку використаної літератури. Запозичення (співпадіння) в тексті не мають ознак плагіату. Подані до захисту наукові матеріали є власним напрацюванням Здобувачки, текст дисертації є оригінальним. Робота визнається самостійною та рекомендується бути допущеною до захисту.

Положення дисертації апробовано на засіданні кафедри конституційного права та порівняльного правознавства (протокол № 7 від 16.01.2025 р.). За результатами засідання ухвалено затвердити позитивний висновок про наукову новизну, теоретичне і практичне значення результатів дисертації та рекомендувати до захисту в разовій спеціалізованій вченій раді дисертаційну роботу Мургуствої Зареми Овейсівни на тему: «Конституційне право особи на охорону здоров'я, медичну допомогу та медичне страхування» на здобуття освітньо-наукового ступеня доктора філософії в галузі знань 08 Право за спеціальністю 081 Право.

Головуючий на засіданні
д.ю.н., професор, завідувач кафедри
конституційного права
та порівняльного правознавства
юридичного факультету
ДВНЗ «УжНУ»

Юрій БИСАГА

Підпис д.ю.н., проф. Ю.М. Бисаги
засвідчую
Вчений секретар ДВНЗ «УжНУ»

Олена МЕЛЬНИК